

ILMASTOSOTURIT -HANKKEEN OPINTOMATKA RUOTSIIN 27.-30.6.2023

MATKARAPORTTI:

Ilmastotosurit -hanke järjesti opintomatkan kesäiseen Etelä-Ruotsiin 27.-30.6.2023. Opintomatka toteutettiin ProAgrian hallinnoimassa, yhdessä Luken ja SeAMK:n kanssa toteutettavassa Ilmastotosurit -hankkeessa, jossa tavoitteena on etsiä ja jakaa tietoa ilmastoviisaan maatalouden käytännöistä, testata toimenpiteitä hankkeessa mukana olevilla pilottitiloilla sekä lisätä tietoisuutta maataloudessa toteutettavista ilmastotoimenpiteistä. Hanketta rahoittaa Euroopan Unionin maaseuturahasto.

Opintomatkakohde päätettiin hankkeen työryhmässä pilottitilojen toiveita kuunnellen. Matkaa markkinoitiin keväällä 2023 tiiviillä aikataululla pilottitilojen lisäksi alueen viljelijöille verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja suorilla kontakteilla tekstiviestitse, puhelimitse ja sähköpostilla. Myös taustaorganisaatioista saatiin matkalle mukaan kattava edustus asiantuntijoita.

Kilpailutuksen tuloksena matkanjärjestäjäksi valittiin Forssan matkatoimisto. Opintomatkan osallistujille lähetettiin 1,5 viikkoa aikaisemmin sähköpostilla matkaohjelma sekä käytännön ohjeita matkajärjestelyihin ja matkustukseen. Lentoliput toimitettiin osallistujille myös sähköpostin kautta noin viikkoa ennen matkaa. Osallistujista perustettiin whatsapp -ryhmä, joka toimi mainiona viestikanavana ennen matkaa, matkan aikana ja vielä sen jälkeenkin. Matkan jälkeen toteutettiin palautekysely.

Matka toteutettiin lentämällä Vaasasta Helsingin kautta (vaihto) Kööpenhaminaan, josta siirryttiin bussikulketuksella Juutinraumaa pitkin Ruotsiin. Matkan ajaksi majoituttiin Malmöön: Elite Savoy Hotel, Lilla Hotellet -sivurakennus. ProAgrian matkanjohtajana toimi Henna Latvala Ronja Kuorikosken avustuksella. Matkaoppaana Forssan matkatoimiston kautta toimi Juhani Törmä.

Päivä 1:

Opintomatkan ensimmäisenä päivänä viljelijöistä ja asiantuntijoista koostuva matkaseurue pääsi tutustumaan rannikon tuntumassa oleviin luomutiloihin, joiden molempien toimintaa teemoitti monimuotoisuus.

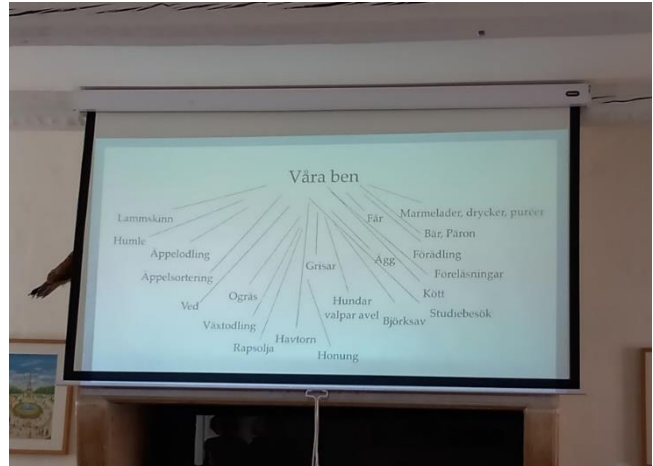
Aamupäivän tutustumiskohteena oli monipuolinen luomuomenatila **Stora Juleboda**. <https://storajuleboda.se/press/> Marcus Callenbring, Julebådavägen 13, 297 95 Degeberga. Noin 20 tuotetta tuottavalla tilalla oli löydetty tapa kannattavaan tuotantoon erilaisten ja erikoisten eläin- ja kasvit tuotteiden, kuten omenahun, ulkopossun lihan, nokkosen, humalanversojen ja ruusun terälehtien tuotannosta tukkuun ja osittain myös luksusravintoloiden valikoimiin. Tila harjoitti myös suoramyyntiä. Tilalla oli kiireisimpään kesäaikaan 12 työntekijää. Muuna aikana työntekijöitä oli 6.

Omena oli tilan päätuote ja siitä valmistettu mehu, jota myytiin myös tilan pienessä itsepalvelutilamyymälässä. Suurin osa tuotteista meni tukun kautta jakoon isoihin kaupunkeihin. Isot kaupungit lähellä tuovat isot markkinat ja ostovoimaa tuotteille. Suoramyynti ravintoloihin oli pienempää.

Opimme myös, että alueella kärsittiin hallasta ja hallantorjuntaan oli tilalle hankittu koneistusta (Frostbuster), jota käytetään erityisesti hedelmäpuilla hallantorjuntaan. Toiminta perustuu ilman lämmittämiseen kaasun avulla, mutta laitetta voi myös käyttää ilman kaasua ilmamassan sekoittamiseen.

Tilan isäntä Marcus Callenbring toivottaa vieraat tervetulleeksi ja kertoo tilan toiminnasta.

Tilan tuotteet. Tuotteet vaihtelivat vuosittain ja idea oliikin, että monimuotoisuus mahdollistaa sen, että aina joku kasvi/tuote menestyy.

Hallantorjuntaan omenalta käytettiin koneistusta.

Pihapiirissä olevassa itsepalveluperiaatteella toimivassa pienessä tilamyymälässä oli myynnissä omenamehua ja vaihtelevasti muita päivän tuotteita.

Eräs tilan erikoinen tuote oli humalan versot, joita tila myi suoraan ravintolaan. Eräänä vuonna, kun halla vei omenat, ravintolaan myydyt humalanversot pelastivat tilan talouden.

Puutarhassa tutustuttiin yrteihin ja "rikkakasveihin", joita tila hyödynsi myytävänä tuotteina ravintoloille. Mm. ruusun terälehdet ja syötävät kukat, nokkonen, humalan versot.

Tilan ulkopossut toimivat maan muokkaajina ja siistivät alueita rikkakasveista. Tila tuotti myös pieniä määriä ulkoilevien ruohosikojen lihaa. Saimme mm. lounaalla ns. "läskipannaria", joka oli tehty tilan ruohokanojen munista sekä sianlihasta.

Tilan kanoille oli isäntä rakentanut itse siirrettävän kanatalon, jonka ympärille oli aidattu ulkotarha. Rakennelmaa siirrettiin viljelysten riviväleissä ja kanat saivat "laiduntaa" puhdistuen samalla rivivälejä.

Ensimmäisen päivän toinen tutustumiskohde oli Rinkabyssa sijaitseva, Aberdeen Angus-karjan luomulihaa tuottava Sjövängenin tila, joka puolestaan perusti tuotannon ympärivuotiseen laiduntamiseen monilajisilla laidunnurmilla. Jens Fjelknerin isännöimä tila koostui kahdesta tilasta, joista toisen tilan pelloilla tuotettiin säilörehua ja toisen tilan pellot olivat pääasiassa laitumina. Eläinten ruokinta perustui pelkkään karkearehuun ja laitumia hyödynnettiin mahdollisimman pitkälle myös talvella. Tavoitteena tuotannossa oli hyvinvoivat eläimet, laadukas, marmoroitu liha sekä toiminnan yksinkertaistaminen ja sitä kautta saatava työ- ja kustannussäästö. Tilan peltoviljely toteutettiin luonnonmukaisesti ja laidunkierron suunnittelu ja laitumien monipuolinen kasvilajisto oli tuotannossa keskiössä. Tilalla oli aikaisemmin tuotettu myös puutarhakasveja, josta jäänteinä kastelujärjestelmät pelloilla. Näitä hyödynnettiin nyt veden saannin järjestämisessä laiduntaville eläimille. Maan kasvukunnon säilyminen ja ympäristön monimuotoisuus ylläpiti alueella myös monipuolista linnustoa. Tila oli palkittu muutama vuosi sitten jalostustyöstä, jossa korostettiin kestävyden ja "karkearehukseen" lisäksi mm. luontaista hedelmällisyyttä. Erityistä oli, että astutuskausi eläimillä oli lyhyt ja tyhjäksi jääneet nuoretkin eläimet teurastettiin. Eläinten hyvinvoinnin vaaliminen ulottui myös teurastukseen: kuljetusmatkat olivat lyhyet ja kerrallaan teurastettiin vain pari eläintä. Tila teki yhteistyötä pienen paikallisen lihayrityksen kanssa, joka myi mm. heidän tuotteitaan. Lisäksi tila möi siitossoneja muille tiloille.

*Sjövångenin tilan isäntä Jens Fjellner siirsi vierailumme aikana karjan toiselle laitumelle. Tilan luomulihan-
tuotanto nojasi vahvasti hyvin toteutettuun laidunkiertoon ja monipuolisiin laitumiin.*

Bussimatkojen aikana silmäilimme kumpuilevaa maisemaa, valtavia laitumia sekä syysvilja-, syysrapsi-, peruna- ja sokerijuurikaskasvustoja. Jo ensimmäisen matkapäivän aikana kävi selväksi, että kuivuus on kurittanut eteläistä Ruotsia jopa enemmän kuin Suomea. Erikoiskasveja, kuten perunaa ja sokerijuurikasta pystytettiin kuitenkin sadettamaan, sillä vettä oli kuitenkin saatavilla.

Ensimmäinen päivä päättyi hotellin ravintolassa nautittuun yhteiseen illalliseen, jonka aikana viimeistään jokainen matkan osallistuja tuli toisilleen tutuiksi. Jo ensimmäinen matkapäivä ja tutustumiskohteet olivat antaneet virikkeitä vilkkaalle keskustelulle ja uusia näkemyksiä toteuttaa maatalousyrittäjyyttä.

Päivä 2:

Myös toinen matkapäivä käynnistyi aurinkoisena. Eteläisessä Ruotsissa kuitenkin tuntui tuulevan päivittäin, mikä helpotti hellettä. Aamupalan jälkeen suuntasimme bussin Borgebyyn, jossa opintomatkamme ”pääkohde” eli Borgebyn Fältdagar oli käynnistymässä. Osallistuimme kaksipäiväiseen maatalouden messutapah-
tumaan vain ensimmäisenä päivänä, vaikka katsottavaa ja ihmeteltävää olisi varmasti riittänyt kahdeksikin päiväksi. Tapahtuma on nimensä mukaisesti keskittynyt peltoviljelyyn ja esillä oli valtava määrä erilaisia työ-
koneita, konetyönäytöksiä, koeviljelyruutuja ja peltoviljelyyn painottuneita näytteilleasettajia. Messualue oli valtava ja sen kiertäminen yhdessä päivässä oli jo saavutus, puhumattakaan että olisi ehtinyt perin pohjin tutustua kaikkien kiinnostavien näytteilleasettajien toimenkuvaan ja tarjontaan. Messut tarjosivat opinto-
matkan teemaan liittyen hyvää antia. Esimerkiksi esillä oli paljon kevytmuokkaukoneita, lannanlevityskalus-
toa ja harausnäytöksiä. Monimuotoisuus ja maaperän hoito näkyi myös messujen näytteilleasettajien

osastoilla. Opintomatkaseurueemme jäsenet kiertelivät mielenkiintoisilla osastoilla ja näytöksissä aktiivisesti koko päivän ja haastattelivat myös ruotsiksi tai englanniksi näytteilleasettajiä.

Borgeby Fäldagar oli iso tapahtuma ja tarjosi paljon katsottavaa ja ihmeteltävää koko päiväksi.

Koneita oli esillä iso määrä ja ne olivat kooltaan valtavia.

Messuilla oli paljon työnäytöksiä. Rikkakasviäestyksestä ja rehunkorjuuketjusta oli useampi näytös erilaisilla koneilla.

Monimuotoisuus ja maan kasvukunnon hoito mm. muokkausta vähentämällä olivat hyvin esillä messuilla.

Messujen kuuluisa Gropen eli kuoppa oli varmasti yksi messujen mielenkiintoisimmista ellei mielenkiintoisin nähtävyys. Gropen on nimensä mukaisesti kuoppa ja varsin iso sellainen. Se kaivetaan joka vuosi eri kohtaan. Tänä vuonna kuoppa oli niin iso, että sinne mahtui myös katsomo. Kuopassa esitellään konkreettisesti maakerroksia ja demonstroidaan esimerkiksi eri kasvustojen vaikutusta maaperään. Kuopassa järjestettiin messujen aikana mielenkiintoisia luentoja ruotsiksi ja englanniksi. Tänä vuonna tutkijat ja asiantuntijat kertoivat mm. maakerrosten syntymisestä, erikoisista kivistä ja maan kemiasta. Gropen oli kyllä vaikuttava näky ja on ihailtavaa, miten iso ja pitkäkestoinen työ sen toteuttamiseksi on tehty.

Gropen eli kuoppa oli upea demonstraatio maaperästä. Kuopan äärellä järjestettiin mielenkiintoisia luentoja ja käytiin keskusteluja asiantuntijoiden kanssa.

Merkille pantavaa oli messuilla myös huolella tehdyt mittavat, eri viljelykasvien koeruudut. Koeruuduilla esiteltiin lajeja ja lajikkeita sekä lannoitus- ja kasvinsuojelukokeita. Valmisteiden ja määrien lisäksi ruuduilla demonstroititiin esimerkiksi viljelytoimien oikea-aikaisuuden merkitystä onnistuneesti.

Koeruuduilla esiteltiin lajeja, lajikkeita ja erilaisia lannoitus- ja kasvinsuojelukokeita.

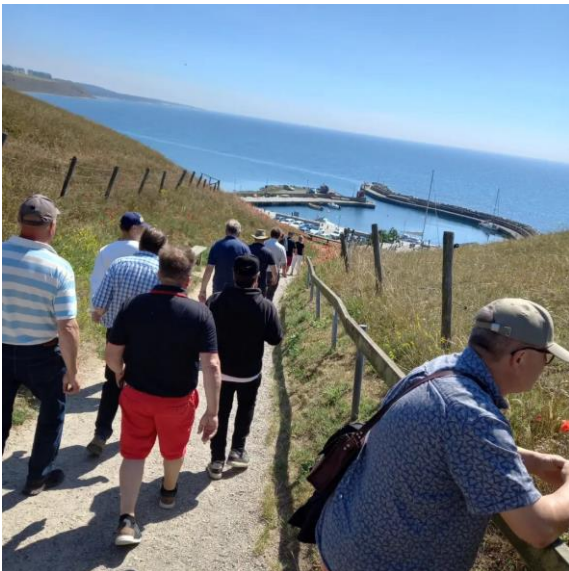
Suomalaisille messuvieraille jäi varmasti mieleen positiivisena myös varsin vieraanvaraiset messutarjoilut. Monella osastolla messuvieraille tarjottiin ilmaista kahvia, leivonnaisia, jäätelöä, vesipulloja ja jopa olutta. Messuilta löytyi toki myös hyviä ruoka- ja kahvipaikkoja ja hintataso oli varsin suomalainen.

Antoisan messupäivän päätteeksi jokaisella oli kännykkä täynnä kuvia ja videoita, joita oli mukava jakaa eteenpäin kavereille ja ihailla itsekin vielä jälkeen päin. Rankan messupäivän ilta oli ohjelmaltaan vapaa ja jokainen sai käyttää illan haluamallaan tavalla, itselleen sopivassa seurassa vaikkapa Malmön kaupunkiin

tutustuen. Viimeistään illalla jokainen löysi myös iholtaan rajat siitä kohtaa, missä oli ollut aurinkolasit tai T-paidan kaulus tai hiha. Messupäivä oli ollut siis myös auringoltaan antoisa, mitä ei vilvoittavalta tuulelta välttämättä päivän aikana huomannut.

Päivä 3:

Viimeiselle matkapäivälle lähdettiin aamupalan ja hotellihuoneiden luovutuksen jälkeen. Bussimatkan aikana ihailtiin Etelä-Ruotsin avaraa ja kumpuilevaa maalaismaisemaa, joka tosin tänä kesänä kärvisteli kuivuudessa. Pirteän punaiset unikat ottivat silmään ruskeilta laajoilta laitumilta. Syysviljat olivat paikoin kärsi-neet pahastikin kuivuudesta. Teimme matkalla pienen pysähdyksen paikallisessa maatalouskaupassa, Ganngårdenissa, joka vastasi meidän Lantmännen -myymälää. Maisemat sen kuin paranivat, kun päästiin ihan rannikon tuntumaan, jossa oli päivän ensimmäinen tutustumiskohde. Upeisiin kumpareisiin ja rantatörmäisiin laitumiin sijoittuva historiallinen kulttuurinähtävyys Ale Stenar on viikinkiaikainen laivalatomus Kåsebergassa, Kåsehuvudin korkeimmalla kohdalla. Kävelimme ihaillemaan kivirakennelmaa, ilmassa liiteleviä lukuisia varjoliitäjiä sekä reissun huikempia maisemia. <https://www.ystad.se/turism/se-och-gora/kaseberga-och-ales-stenar/ales-stenar/> Viereisessä kalaisessa satamaravintolassa: Kåseberga Fisk, nautimme reissun maittavimman lounaan. <https://www.kaseberga-fisk.se/>

Kåseberga tarjosin upeat näköalat, historiallisen nähtävyyden: AleStenar ja maittavaa ruokaa kalasatamassa.

AleStenar – historiallinen laivalatomus sijaitsi Kåsehuvudin korkeimmalla kohdalla. Paikka oli myös varjoliitäjien suosiossa.

Opintomatkan viimeinen tutustumiskohde oli Krageholm Slott, joka on suuri ja moderni maatalousyritys Ystadin lähellä. <http://www.krageholm.se/> Christer Pålsson, Krageholm Drifts AB, Krageholmsvägen 218-20, 271 95 Ystad. Vanhan sukutilan isäntänä toimi Christer Pålsson, joka esitteli seurueellemme historiaa huokuvaa tilaa. Tilan upea päärakennus, Kragehomin linna, on peräisin 1200-1300 luvulta. Linnassa on myös kappeli ja pihapiirissä oli vanhoja riimuskiviä. Maatalouden, energiatuotannon ja metsätalouden lisäksi linnan tiluksilta löytyy mm. luonnonsuojelukohteena toimiva Lybecin saari, jossa on ainutlaatuista kasvillisuutta omaleimaisessa luonnossa, hevostalli, vuokra-asuntoja sekä metsästystoimintaa.

Kragehomin linna/tila oli paitsi suuri ja moderni maatila, myös historiallinen kulttuurikohde.

Tila oli investoinut viime vuosina energiantuotantoon. Aurinkopanelien lisäksi sähköä tuotettiin nyt pyrolyysillä, jonka sivutuotteena saatiin biohiiltä maanparannusaineeksi.

Tilalla viljeltiin noin 700 hehtaaria, enimmäkseen syysviljoja, lisäksi kevätiljoja, öljykasveja, sokerijuurikasta, apilaa, hernettä, papua ja kerääjäkasveja. Osa pelloista oli luomussa. Tilalla oli myös siementuotantoa. Työnjohtajan lisäksi tilalla oli töissä kolme koneenkuljettajaa.

Ilmastositurit -hankkeen iloinen matkaseurue Krageholmin tilalla.

Ennen lentokentälle lähtöä, kokoontuimme linnan hienolla pihamaalla ryhmäkuvaan, jonka tilan isäntä ystävällisesti tarjoutui ottamaan. Lento Kööpenhaminasta Helsinkiin lähti illalla tunnin myöhässä, joten tuliais-tenkin ostamiseen jäi matkaseurueelle halutessaan hulpeasti aikaa. Matkan jälkeen vielä vaihdettiin

viestiä watsappilla ja toteutettiin palautekysely. Palautteen mukaan osallistujat olivat tyytyväisiä opintomatkkaan ja ovat kiinnostuneita lähtemään mukaan uudestaan.

Myös ProAgrian matkanjohto kiittää tyytyväisenä osallistujia onnistuneesta opintomatkastasta ja toivottaa tervetulleeksi myös tuleville matkoille.